Újra készül a régi szegedi halbicska

— Mindjárt hozom és azonnal megmutatom a bicskát — mondja készítőjük nagy mestere, Gasparics Péter. Pár perc telik el, aztán csillog, ragyog az acélpenge, meg az alpaka-veret. Nem akármilyen bicskáról van szó, hanem olyanról, amelyik hírt és nevet szerzett az országban és külföldön is. A szegedi halbicska villog és csillog az ember tenyerében. Halbicska...

Pengéje különös

formájú és ha »becsukjuk« a nyélbe, a hal alsó uszonyát mintázza. A nyél maga halalakú. A nyélen elől ott a hal feje, szemmel és szájával — a nyél mindkét oldalán alpakából. A nyél vége a hal farkát formázza, ez is veretből; alpakából. A nyél többi része a hal színét illusztrálja: ezüstszürke és celluloidból való.

Jó kiállítású a halbicska, sinul az ember tenyerébe. S jó dolog az, hogy a Szegedi Orvosi Műszer- és Gyermekkocsikészítő KSZ késes és műköszörűs részlege, Gasparics Péter brigádja már végzi sorozatgyártását.

A halbicskának érdekes története van és a 32 esztendő óta kézműves Gasparics Péter nevéhez is fűződik. A szakma mestere mondja, hogy az első halbicskát 1851-ben készítette Sziráki Mátyás késmíves. Ő — Gasparics Péter — az első szegedi halbicskát 1926-ban állította össze. Ismertté vált ez a szegedi specialitás és Kairóba, New-Yorkba is elkerült...

Aztán szünetelt a halbicska készítése. Az arany oklevelekkel kitüntetett Gasparics mester, aki asztahánovista is — lelkes szavakkal magyarázza, hogy milyen öröm nekik is a halbicska újból való készítése.

De nézzük meg néhány mozzanatát a halbicskakészítésnek, a vele kapcsolatos munkát. Előljáróban álljon itt, hogy a halbicskakészítést Gasparics Péter, Ördögh András, Vincze Ferenc végzi. Közreműködik a gyártásnál Vass Jánosné és aztán Tóth Laci, a tanuló is.

Gép segítségével szabják a halbicska alkatrészeit. Ezután következik csak az igazi munka. A kis kohóban szinte fehéren izzó tűz lobog.

A tüzben edzik

a rugót, aztán a pengét. A rugót is 800—900 Celsius fokon edzik, majd olajban hűtik le. A rugó és a penge azután újból tűzbe kerül és lágyítják, avagy szaknyelven «visszaeresztenek» az anyag üvegkeménységéből. Teszik ezt azért, hogy rugalmas legyen a penge, legjobban megfelelő szilárdságú a rugó. A nyél végén — mindkét oldalon — elhelyezik az alpaka veretet; odaforrasztják.

Azért messze még a tökéletes bicska. A pengét vagy öt különböző dörzskorongon csiszolják. Bizony ez is külön tudomány s aki nem érti a dolgát, könnyen elronthatja a pengét. Majd igazítják az egyes alkatrészeket, elhelyezik a nyél legbelső oldalán a rézbetétet, amely közé a rugó is illesztődik. Bepászítják a pengét, szegecselnek apró kalapáccsal, majd a celluloidborítás is a nyélre kerül.

— Aztán már kész is a bicska! — mondja az avatatlan s nem is tudja elképzelni, hogy ugyan mi lehet még véle a dolog. Gasparics Péter azonban elmosolyodik, megingatja a fejét és felel:

— Nincs még akkor sem kész a bicska. Hogy mi következik? «Fazonba» hozzuk, azaz még igazítunk rajta — szépítjük. Ugye, nem egyszerű dolog bicskát készíteni?

— Nem! Valóban nem.

A mesterek 6, 9 és 10 centiméter nyélhosszúságú halbicskákat készítenek. Kell a bicska,

pláne a halbicska!

A Szeged, Lenin utcai Ajándékboltban már kapható is. Nem lehet hallgatni arról sem, milyen fontos lenne, hogy gyöngyházat kapjanak a ksz tagjai, illetve a bicskakészítők. Kérték is már nem egyszer a gyöngyházat, de mindmáig csak ígéret maradt. Az illetékeseknek feltétlenül cselekedni kell, hogy a ksz megkapja a gyöngyházat és így még díszesebb, még szebb halbicskát készítsenek. Igen helyesen szó van arról is, hogy a halbicskák külföldre is elkerülnek.

A régi szegedi halbicska most újra élő valóság. Mert szabad hazánkban nagy a gond és a figyelem minden iránt, ami szép és jó. A halbicska pedig bizonyára elindul a siker útján.

(morvay)

Mi történik a könyvhéten?

Megkezdődött az idei könyvhét, a kultúra évenként visszatérő nagy ünnepe. Tegnap este az egyetem központi épületének aulájában nyitották meg az ünnepségeket. A megnyitón *Tamási Áron* Kossuth-díjas író is résztvett.

Ma délelőtt 10 órakor kezdődik meg ünnepélyesen a könyvárusítás a *Széchenyi* és a *Klauzál* téren felállított sátraknál. A könyvárusítás ünnepélyes megindításánál a Békezenekar is közreműködik. A vásárlóknak pedig *Tamási Áron* dedikálja könyveit.

Könyvkiállítás nyílik délelőtt 11 órakor *„A szabad magyar könyv tíz éve“* címmel a *Hazafias Népfront* Vörösmarty utca 7. szám alatti helyiségében. A kiállítást *Baróti Dezső* egyetemi tanár, bölcsészkari dékán nyitja meg.

Könyvárusítás lesz a Széchenyi és Klauzál téren kívül a város különböző helyein: *a Faragó utca és a Petőfi sugárút sarkán, a színház előtt, a móravárosi Úttörőház előtt, a Petőfitelepen, a Kossuth Lajos sugárút és a Nagykörút sarkán, a Szent György téren, a Juhász Gyula Kultúrotthonban és a Móra Ferenc Kultúrotthonban.* Irodalmi est lesz 7 órai kezdettel a *Móra Ferenc Kultúrotthonban* abból az alkalomból, hogy a szegedi *Tiszatáji Magvető* könyvkiadóvállalat megjelentette *Móra Ferenc „Hannibál feltámasztása“* című regényét. *Vajtai István* főiskolai docens tart előadást, *Lődi Ferenc* pedig verseiből olvas fel. A kultúrotthon énekkara *Becsky Balázs* karnagy vezényletével *Móra szövegeire komponált dalokat* énekel.

A könyvhét keretében irodalmi előadások és könyvankétok lesznek a szegedi üzemekben és kultúrotthonokban, s könyvárusítás lesz valamennyi üzemben és vállalatnál. *A Juhász Gyula Kultúrotthonban pedig szavalóverseny lesz* 8-án este 7 órai kezdettel. *A szavalóversenyre 8-án délig lehet benevezni* a kultúrotthon irodájában és a városi tanács népművelési osztályán.

Látogatás a Lomonoszov Egyetemen

Elmondta: Kiss Árpád Kossuth-díjas akadémikus, a Szegedi Tudományegyetem rektora

AZ A KITÜNTETÉS ÉRT, hogy képviselhettem a szegedi egyetemet a moszkvai Lomonoszov Egyetem 200 éves évfordulója alkalmával rendezett ünnepségeken. Utamról felejthetetlen emlékekkel tértem vissza, megösmerve a Szovjetunió legszebb egyetemét, az ott folyó magasszínvonalú oktató és kutató munkát, amely minden vonatkozásában a szocializmus békés úton való építésének a munkáját szolgálja. Meglepett a párt, a kormány és az egyetem közötti bensőséges kapcsolat, az a megbecsülés és szeretet, ahogyan minta egyetemükről nyilatkoznak.

A megnyitó ünnepély a tömegszervek nagyszámú kiküldötteinek jelenlétében a Lenin-hegyen lévő központi épület előtti hatalmas téren folyt le. A rektor megnyitó beszédében egyebek között elmondotta, hogy a Központi Vezetőség utasítására 8 milliárd rubel költséggel készült el a szovjet építészet remekműve, a központi épület. A rektor beszéde után a Központi Vezetőség, a kormány és a tömegszervek, a volt tanítványok kiküldötteinek üdvözlő beszédei hangzottak el. Az ünnepély este a nagyszínházban díszelőadással folytatódott. Az elnökségben a Központi Vezetőség és a kormány tagjai foglaltak helyet. A páholyokban a 34 állam kiküldöttei ültek, míg a nézőtér padsorait az oktató személyzet, a tömegszervek, a volt tanítványok és más meghívottak töltötték meg. Itt adta át az oktatásügyi miniszter a Lenin rendet az egyetemnek. A következő nap az egyetem díszterében hangzottak el a kiküldöttek üdvözlő beszédei. Az imperialista államok kiküldöttei is elismeréssel nyilatkoztak az egyetem kutató munkájáról. A demokratikus államok képviselőinek beszédeiből emellett kicsendült az elismerés és hála szava. Az ázsiai államok képviselői megható szavakkal köszönték meg, hogy szakembereik százait képzi ki a moszkvai egyetem. A magyar egyetemek nevében Fogarasi Béla mondta el orosz nyelven nagy tetszéssel fogadott beszédét. Az ünnepély a kölcsönös megértés és megbecsülés jegyében folyt le. Minden kiküldött beszédét az őszinte békevágy hatotta át.

A KÖVETKEZŐ NAPON kezdődött az egyetem 12 karának kétnapos tudományos ülésszaka. Ezen az egyetem legkiválóbb profeszorai ismertették az egyetemi kutató munka legfontosabb eredményeit és az egyetem történetét, tárgyilagossággal ismerve el a külföldi kutatók eredményeit. Néhány kiküldött is tartott előadást. Fogarasi Béla a filozófiai, én pedig a kémiai kar ülésén tartottam előadást. A magas színvonalú beszámolók képet adtak a moszkvai egyetem rendkívül sok irányú, élenjáró kutató munkájáról.

Az összes államok kiküldötteit meglepte az a nagy megbecsülés és az őszinte, baráti fogadtatás, amiben állandóan részünk volt. A professzorokkal való beszélgetés során kiderült, hogy hazai kutatóink eredményeit igen jól ismerik és nagyra értékelik. Őszinte elismeréssel adóznak a kis magyar népnek, amely minden területen világviszonylatban is jelentős eredményeket ért el. A szovjet kutatók kifejezésre juttatták azt az óhajukat, hogy szeretnék, ha a jövőben a tapasztalatcsere látogatásokon minél több magyar kutató venne részt. Ennek megvalósítása hathatósan előmozdíthatná a magyar kutató munkát is, mivel a legmodernebb kutatási eljárásmódokat ismerhetnék meg tudósaink.

A tudományos ülésszak változatos műsorú fogadó esttel zárult. A rektor rövid beszéddel köszönte meg a kiküldöttek részvételét. Kifejezést adott azon nézetének, hogy ha odahaza a kiküldöttek elmondják tapasztalataikat, úgy ezzel sokban előmozdítják a kölcsönös megértést, megbecsülést, és ezzel hathatósan szolgálhatják a világbéke ügyét.

SZABAD IDŐMBEN megnéztem a főépület alagsorában lévő úszómedencét, a sporthelyiségeket, a hatalmas méretű hallgatói étkezdét, a ruházati, és közszükségleti és könyvboltokat, az 1500 hallgató befogadására alkalmas kultúrtermet, a 300 néző részére készült televiziós hallgatótermet és több kisebb társalgó és szórakozó helyiséget. A főépületben van a kétmillió kötetes központi könyvtár elhelyezve, a 24-ik emeleten pedig az egyetem történeti múzeuma. A főépület mellék szárnyaiban 6 emeleten 12.000 hallgatói lakószoba és az oktató személyzet lakásai nyertek elhelyezést. Minden hallgatónak külön szobája van. Külön hatalmas épületben vannak a professzori lakások. A főépület mellett a kémiai, fizikai és biológiai karnak hatalmas épületei magasodnak. A szellemtudományi karok az egyetemnek a város belsejében lévő régi épületeiben vannak még. Az egyetem hatalmas méreteinek igazolására megemlítem, hogy a kémiai karnak 16 intézete van jelenleg 30 professzorral.

A LABORATÓRIUMOK BERENDEZÉSE mintaszerű, mivel teljesen új, főleg szovjet gyártmányú műszereket kaptak olyan nagy számban, hogy a nagyobb műszerek üzembe helyezése még most is folyik. Hazai viszonyokat ismerő kutató képtelen magának fogalmat alkotni arról, hogy milyen a Szovjetunió mintaegyetemének a műszerellátottsága. Már kezdő fokon is olyan műszerekkel dolgoznak a hallgatók, amelyek egy részét kutató intézeteink is nélkülöznek. Az aspiránsok és az oktatószemélyzet laboratóriumaiban pedig nagy számban vannak olyan műszerek, amelyeknek egy egy példányban való beszerzését évek óta tervezzük. Mind ez érthetővé teszi, miért vált élenjáróvá a szovjet kutatók munkája.

A Lomonoszov egyetemet mintaegyetemmé fejlesztette ki a Szovjetunió, így a professzorok és az oktató személyzet részére kitüntetés számba megy, hogy annak alkalmazottai. Ugyan ez áll a hallgatóságra is, akik ennek tudatában végzik tanulmányaikat.

Jó rendezéssel gondoskodtak arról is, hogy a Kremlt, a Mauzóleumot, a történeti képtárat, a technológiai múzeumot megnézhessék a kiküldöttek. Este díszelőadásokat láttunk, amelyek szintén feledhetetlen emlékeink közé tartoznak. Megmutatták a régi és az épülő új Moszkva egyes részeit, hangsúlyozva, hogy a városrendezés során a műemlékszámba menő épületeket azok eltolása révén megmentették. Valamennyiünket meglepett a műemlékek és a haladó hagyományok megbecsülése.

ÖSSZEFOGLALVA: az ünnepségeken résztvevő országok küldöttei valamennyien megismerték a szovjet tudomány fejlettségét és meggyőződtek arról, hogy ez a tudomány nem háborús célokat, hanem a békét szolgálja.

Óvoda a Szél utcában

Mintha egy békés, gyönyörű mesevárba érkezne az ember, úgy tárulnak eléje a szebbnél szebb látnivalók, ha egyszer belép a Szél utcai óvoda kapuján. Képek csillognak a falon, napsugár játszik a széles ablakokon és ragyog minden a tisztaságtól.

Kondor Mária körzeti vezetőóvónő iskolája ez az óvoda. Mosolyog ő is, mikor meglát, akárcsak azok a kisgyerekek, akikkel a folyosón találkoztam. Ugy látszik, lassan már elavul a nagykapu melletti felírás, s inkább azt kell kiírni: Ez a ház a mosoly birodalma.

Kedves, vigkedélyű pedagógus Kondor Mária. Fiatal még, alig harminc éves, kékescsillogású a szeme, — de a haja az olyan fehér, mint a frissen hullott hó. 14 éve tanít, 14 éve ontja szíve-lelke kincsét. Szaklapokba is ír. Az „Óvodai nevelés“ közli a cikkeit. Nyitott könyv előtte minden gyerek. Az oktató-nevelőmunka gyakorlatában pedig, már-már a művészet felé közeledik. Ő az, aki az alkotókedvet sugározza, aki azon fáradozik, hogy az iskolai életben minél több legyen a tartalom.

ELINDULUNK az osztályok felé. Mintha egy „kis-birodalomban“ járnék. Pöttömke széken ülnek a gyerekek, pöttömke asztalkák állnak egymás mellett és apró szekrénykék és polcok sorakoznak a falak mentén. Mintha megelevenednék a kedves mesevilág: mintha egy-egy óvónéni lenne a hófehérke és körülötte a sok-sok óvodista a törpe. A fiókokon és fogasokon apró képek. Ezek pótolják még itt a nevet. Így ismeri meg ebben a korban azt a gyerek, hogy melyik az övé. Szabó Zsuzsa jele például a pille. Pintér Gézáé meg egy nagy barna pipa. Mindenki ismeri a maga jelét, s így nem keveredik el soha semmi.

Az osztályokban kedves a hangulat, szinte a családi élet melegét érzi az ember. De jól is mondta az egyik óvónéni: itt a legnagyobb nevelőerő a mosoly, vagy egy kedves arcsimítás. Iván Mária is ezt tartja és ő maga is mosolyogva fogad bennünket, amint köszönésre biztatja az apróságokat.

A négyéveseknél most mesemondás van. Körül ülik és figyelik Mészáros Kálmánnét, az örökké mosolygós óvónénit. Épp a mese végéhez járnak, a kis szájacskák is nyitva vannak már az izgalomtól. Mi se megyünk be addig, amíg be nem fejezik. Inkább az ablakon át nézzük őket, megbújva.

Közben lassan múlik az idő... De hopp, egyszerre csak elmosolyodnak az arcok és megcsillannak a szemek. — Jól végződött a mese...

Pár perc múlik csak el, — addig bökdösik egymást és beszélgetnek, mintha magyarázni akarnák a mesét, — azután úrja nézik az óvónénit.

— Ki tud közületek mesét? — kérdezi most tőlük az óvónéni.

Sokan jelentkeznek. Egy-kettőre magasba nyúlnak a karok.

— Na Papdi Vera, — szól az óvónéni — ha te kis óvónéni volnál, elmondanád-e akkor nekünk?

— El én. — feleli büszkén Vera.

— Na, ha így áll a dolog, — fűzi tovább Mészáros Kálmánné — akkor most én leszek a kis óvodás, te meg ülj szépen a helyemre.

Ezzel helyet is cserélnek. A kis Vera pedig aranyosan, egy kicsit selypítve kezdi: „Volt egyszer három kis malac és mind a hárman elkezdtek házat építeni...“

A gyermekarcok ismét elmerülnek a figyelésbe. Mi meg lassan lábújjhegyen távozunk, hogy ne zavarjuk az érdekesen kezdődő mesét.

EGYET NEM LÁTTAM MÉG, ez pedig az udvar. Ezt is meg kell nézni, mert ez se valami közönséges hely ebben a birodalomban. Keskeny virágágyak sorakoznak benne egymásmellett. Minden csoportnak megvan a maga kis virágágya, melyet ültetett és ápol. A kert közepén egy hatalmas cseresznyefa áll, mely telis-tele van feketepiros cseresznyékkel.

A fa alatt gyerekek ülnek. De nagyon érdekes dologról van szó. A cseresznyéről! Sőt, lám a végén mindenki kap egy cseresznyeszemet is, aki pedig jól is viselkedett a nap folyamán, az kettőt.

Egy szem cseresznye azonban hamar elfogy. S mivel egyben a beszélgetés végét is jelzi, körülfognak. Amint megsimítom fejecskéjüket, elgondolkozom. Mennyire más itt minden, mint amikor én jártam iskolába. Menynyit fejlődött, változott azóta a világ. Akkor még az óvoda célja a felügyelet volt és kevéssé a tanítás, s az ottani ridegség legtöbbször még a játéktól is elriasztotta az embert.

A gondolatokból egy kedves gyerekhang riaszt fel:

— Hát a bácsi miért van itt? — s ezzel belémkarol gyöngéden, mintha már hosszú évek óta ismernénk egymást.

— Miért van itt? — kérdezem vissza hirtelen zavaromban a kérdést. Szerencse, hogy gyorsan feltalálom magam. — Hát azért vagyok itt — mondom megsimogatva az arcát —, hogy megírjam a néniknek és bácsiknak azt, hogy Kovács Juci jó kislány az óvodában és ezért őt az óvónéni nagyon szereti.

— Ezt tetszik megírni? — néz rám kíváncsi gyerekszemmel. Akkor jól van. Majd, ha az jó lesz, akkor az óvónéni a bácsinak is ad érte cseresznyét.

Elmosolyodunk rajta mi nagyok. Ők is mosolyogva néznek minket, s közbe-közbe azért pajkos szemeket vetnek a piros cseresznyefára.

Oly édesek így és oly aranyosak, hogy legszívesebben sorbacsókolnám őket...

Bánfalvi József

A RÁDIÓ MŰSORA

Június 6, hétfő

Kossuth-rádió

4.30 Falunaptár, 4.35 Reggeli zene, 5 Falurádió, 6 Hírek, sporthíradó, 7 Szabad Nép vezércikke, hírek, 7.15 Hanglemezek, 8.30 Zenekari hangverseny, 9.20 Orosz nyelvlecke, 9.40 Gyermekrádió, 10 Hírek, lapszemle, 10.10 Varjas Anna zongorázik, 10.30 Óvodások műsora, 11 Operarész'etek, 11.30 Tavaszi rügyek. Mikszáth Kálmán elbeszélése, 12 Hírek, 12.10 Operettrészletek, 12.45 Afrika az álmok világában és a valóságban. 13 Népi muzsika, 14 Hírek, 14.25 Úttörő híradó, 14.50 Zenés kalendárium, 15.40 Népdalkórusok, 16 Gyermekrádió, 16.25 Gyermekzene, 16.40 Zongora, 17 Hírek, 17.10 Válasz hallgatóinknak, 17.30 Egy falu — egy nóta, 18 Látogatás az Esztergomi Szerszámgépgyárban, 18.20 Férfikórusok, 18.40 Könyvnap ifjúsági könyveiből, 19 Bartók: Cantata profana. Ismerteti Lukin László, 19.40 Daljátékok zenéjéből, 20 Esti Híradó, 20.20 Francia dalok, 20.50 Eseményjáték. I. P. Pavlov életéről, 21.20 Orosz népdalok, 22 Hírek, 22.15 Tíz perc külpolitika, 22.25 Sportközvetítés, 22.30 Járdányi Pál Kossuth-díjas. Ismerteti Tardos Béla. 23.40 Népi zene, 24 Hírek, 0.10 Népi zene.

Petőfi-rádió

6.30 Kisiskolások műsora, 6.40 Torna, 6.50 Fúvósindulók, 7 Azonos a Kossuth-rádió műsorával, 11 óra 30 Műsorzárás, 14 Operarészletek, 15 Vidám dalok, 15.40 Könyvnap könyveiből, 16 Klasszikus operettekből, 16.30 Nagy mesterek műveiből, 17 Népdalkantáta, 17.25 A dollár álarc nélkül. Előadás, 17.40 Magyar filmzene, 17.50 Vonósnégyes, 18.20 Venczel István előadása a tajpingi felkelésről, 18.40 Szórakoztató zene, 19 Moszkvai Rádió összeállítása, 19.30 Képeslap Bukarestből, 19.50 Ének, 20.20 Sporthíradó, 20.40 Szimfónikus zene, 21.12 Verbunkosok, csárdások, 21.40 Tánzene, 22 Balettzene.

Június 7, kedd

Kossuth-rádió

4.30 Falunaptár, 4.35 Reggeli zene, 5 Falurádió, 6 Hírek, 7 Szabad Nép vezércikke, hírek, 7.15 Hanglemezek, 8.30 Dalok, 9 Indulók, 9.15 Úttörő híradó, 9.40 Gyermekzene, 10 Hírek, lapszemle, 10.10 Hangszerek paráddja, 11 Nők negyedórája, 11.15 Szimfónikus zene, 11.30 Fúvószene, 11.50 Versek, 12 Hírek, 12.10 Hanglemezek, 13 Hangszerszólók, 13.30 Operettdalok és kettősök, 14 Hírek, 14.25 Hangverseny gyermekeknek, 15 Az angol. Részlet Vidor Miklós készülő regényéből, 15.30 Operarészletek, 16 Eseményjáték, 16.40 Monteverdi műveiből, 17 Hírek, 17.10 Harc a munkásegység megteremtéséért. Kállai Gyula előadása, 17.30 Szív küldi, 18 Diákok között. Riportműsor, 18.20 Dankó-dalok, 18.55 Pillantás a nagyvilágba. 19 Színmű: Szerelem. 20 Esti Híradó, 22 Hírek, 22.50 Bartók: Szólószonáta hegedűre. Előadja Yehudi Menuhin. 23.17 Szovjet zene, 23.27 Operettnyitányok, 24 Hírek, 0.10 Ének.

Petőfi-rádió

6.30 Kisiskolások műsora. 6.40 Torna, 6.50 Harmonika, 7 Azonos a Kossuth-rádió műsorával, 11 óra 30 Műsorzárás, 14 Népek zenéjéből, 15 Dalok, 15.30 Elbeszélések: 1. Keszthelyi Zoltán: Zsófi néni és a karnat, 2. Szőnyi Sándor: Pőszöri. 16.05 Hanglemezek, 17 Chopin zongoraműveiből, 17.30 Összeesküvés Németország ellen. Könyvismertetés, 17.45 Tánczene, 18 óra 30 Moszkvai Rádió összeállítása, 19 Operakettősök, 19.20 Népi muzsika, 20 Kamarazene, 20.50 Jetting Károly. Előadás, 21.10 Zenés irodalmi összeállítás, 22 Szimfónikus zene.